

## Rapport från USA:

# Debatten som aldrig upphör

För många verksamma inom området barn med hörselnedsättning så är **Jane Madell** (PhD, LSLS Cert AVT) välkänd för sitt mångåriga arbete inom interventionsområdet för barn med hörselnedsättning och deras familjer.

I anledning av att hon nyligen tilldelades utmärkelsen **"Marion Downs Award for Pediatric Excellence"** av **The American Academy of Audiology** publicerar Barnplantabladet ett av hennes senaste inlägg som krönikör. Utmärkelsen tilldelades Jane Madell för hennes enastående engagemang rörande barn med hörselnedsättning/dövhet med syfte att tillse att alla barn med hörselnedsättning/dövhet får möjligheter att utveckla hörsel och språk för delaktighet i vårt gemensamma samhälle. Hennes blogg **"Hearing and Kids"** är välkänd.

### Debatten som aldrig upphör

I anledning av en artikel som publicerades nyligen i *Pediatrics* av Ann Geers et al får vi ytterligare insikter om forskning rörande barn med hörselnedsättning. Nämnda forskning ger ytterligare kritisk information till debatten om att använda teckenspråk och/eller talat språk till barn med dövhet och hörselnedsättning.

Som vi alla vet så är 92 procent av barn med hörselnedsättning/dövhet födda i hörande familjer där ingen kan teckenspråk. När de får ett barn med hörselnedsättning blir de snabbt överhopade med information och beslut som behöver fattas avseende barnet. Tyvärr har inte alltid föräldrar till-

gång till all den information de behöver när de ska fatta viktiga beslut å barnets vägnar. Artikeln i *Pediatrics* av Ann Geers och hennes kollegor adderar viktiga data till debatten.

### Talat språk och teckenspråk och inverkan på språk och läs- och skrivfärdigheter

Alla tycks vara tvärsäkra på att de vet exakt vilken inlärningsmetod som är bäst för barn med hörselnedsättning. Problemet är emellertid att alla tycks ha olika svar. Naturligtvis är inte svaret samma för alla barn eller för alla familjer. Det har emellertid inte hindrat oss från att agera utifrån att det endast finns ett rätt svar. Alla kommer vi att förse våra barn med bästa möjliga språk om vi använder oss av vårt modersmål i kommunikationen med våra barn. Alla barn är olika och det som fungerar för ett barn fungerar inte nödvändigtvis för ett annat barn. Barn till döva föräldrar som har ett bra teckenspråk som modersmål befinner sig i en helt annan situation jämfört med barn till hörande föräldrar med ingen kunskap om teckenspråk vid barnets diagnos. Till detta kommer emellertid ytterligare en aspekt, nämligen läs- och skrivfärdigheter. Språkinlärning är synnerligen viktigt för utveckling av läs- och skrivfärdigheter. Barn utan bra språk och fonologiska färdigheter kommer inte att utveckla goda läs- och skrivfärdigheter. Om du vill att ditt barn ska kunna läsa på engelska (*i Sverige "på svenska"; Gyllenrams kommentar*) så behöver de utveckla goda språkfärdigheter på engelska. ASL (American Sign Language)

överför inte per automatik ASL till läs- och skrivfärdigheter på engelska.

### Pediatrics – Geer et al studien

Ann Geers är en ansedd forskare som publicerat en lång rad forskningsartiklar globalt. I den senaste studien, som presenterades nyligen i tidskriften *Pediatrics* utvärderar hon förhållandet mellan tidig exponering för teckenspråk och nyttan av cochleaimplantat. I artikeln anger Geers et al att de flesta barn med hörselnedsättning i hörande familjer (föräldrar utan tidigare erfarenheter av teckenspråk) lär sig talat språk.

Debatten som har pågått i över femtio år handlar om huruvida föräldrar ska uppmuntras att lära sig teckenspråk och att därmed lära sitt barn teckenspråk. Studien Geers et al utvärderade föräldrars användning av teckenspråk både före och efter det att barnet erhållit cochleaimplantat. Det handlar om den påverkan föräldrars användning av teckenspråk och kommunikationen har på barnets talförståelse, barnets eget tal samt läs- och skrivfärdigheter.

Tre grupper av barn med CI från en *nationell databas* som matchades utifrån demografiska egenskaper, auditiva och språkliga egenskaper, men skiljde sig åt i grad av tidig teckenspråksexponering hemma. Barnen jämfördes över tid upp till grundskolans slut.

Barn *utan tidig exponering av teckenspråk* uppnådde bättre färdigheter i talförståelse under de första tre åren efter implantation och var även efter grundskolan statistiskt signifikant bättre på talat språk och läsfärdigheter än barn som exponerats

för teckenspråk. Över 70 procent av barnen som inte hade exponerats för teckenspråk hade åldersadekvat talat språk jämfört med endast 39 procent av de som exponerats för teckenspråk i tre år eller längre. Tidig förmåga till taluppfattning var en stark prediktor för barnets egen talförståelighet redan mitt i grundskolan.

### Läsning

Alla tre grupper barn hade likartade resultat i läsförståelse jämfört med hörande barn under de första skolåren. Emellertid hade de barn som *inte blivit exponerade för teckenspråk* ett statistiskt signifikant försprång jämfört med de barn som exponerats för teckenspråk under lång tid.

- Avseende *barn utan teckenspråksexponering* hade endast 11 procent en försenad läsutveckling tidigt i grundskolan och detta ökade till 23 procent längre upp i grundskolan
- Avseende barn som hade *exponerats för teckenspråk* tidigt hade färre än 20 procent en försenad läsutveckling tidigt i grundskolan. Denna siffra hade emellertid ökat till fler än 50 procent i slutet av grundskolan.

### Diskussion och slutsats

Artikeln i *Pediatrics* ger en synnerligen tydlig evidens för att det inte finns någon fördel/ anledning att använda teckenspråk tidigt. Barn vars familjer bara använde talat språk visade sig utveckla bättre hörsel och taluppfattning och mer begripligt tal än barn vars familjer använde teckenspråk. Även teckenspråksexponering under kort tid resulterade i sämre talförståelse i grundsko-

lan. Även där familjer använt teckenspråk minimalt med barnet så hade barnet sämre resultat än barn som inte exponerats för teckenspråk.

De flesta föräldrar till barn med hörselnedsättning känner inte till att teckenspråk och processen med att lära sig teckenspråk, precis som att lära sig något annat språk, är lång. Det innebär att föräldrar utan tidigare erfarenhet av teckenspråk inte kommer att vara bra språkmodeller för sitt barn med hörselnedsättning/dövhet under de första åren. Barnen som lyssnar uteslutande på talat språk har möjlighet till optimal hörsel- och talspråsutveckling. Föräldrars val av språk och kommunikation för sitt barn kommer att ha livsavgörande konsekvenser för barnets läs- och skrivspråsutveckling.

### Världen har förändrats

Hörselscreening för nyfödda samt en hörselteknologisk utveckling har förändrat världen för barn med hörselnedsättning/dövhet. När jag började arbeta inom detta område diagnostiserades barns hörselnedsättning vid två till tre års ålder och om de hade en grav hörselnedsättning så var inte hörapparater till någon större hjälp. De förlorade mycket tid i utveckling och många hade stora svårigheter att kommunicera med tal.

Idag identifieras bebisar vid födseln med hörselnedsättning och erhåller hörapparater redan efter någon månad. Det innebär att så fort de anpassats med hörapparater så kan de höra föräldrar och syskon tala till dem och därmed tidigt utveckla hörsel och talspråk.

Barn med bra hörsel och talat språk och goda läs- och skrivfärdigheter har möjligheter i livet som de som inte erövat dessa färdigheter kommer att ha. Men för att detta ska vara möjligt krävs med andra ord *tidig exponering för talat språk*.

Det är orätt att fatta beslut för dagens barn baserat på resultat hos barn som inte hade samma möjligheter som de barn som idag åtnjuter helt andra möjligheter. Det handlar om de barn som diagnostiserades sent och som inte erhöill hörselteknologi av dagens kvalitet. *Vi måste sluta med att göra dylika jämförelser.* ●

Text: Jane Madell, PhD, LSLS Cert AVT  
Översättning: Barnplantorna



Jane Madell, Foto: AG Bell